

BIG IDEAS
on global issues

Global
Education
Time

MIGRACE

VÝCHODISKA
Výukové cíle

Listopad
2024

1 CO JE MIGRACE

Migrace je přirozeným rysem lidského chování, který úzce souvisí s propojeností našeho světa. Moderní lidé pochází z Afriky, odkud poprvé migrovali do celého světa přibližně před 120 000 lety. Všichni jsme jejich potomci.¹

Výukové cíle:

- 1.1 Žáci a žákyně vysvětlí vlastními slovy, že migrace je globální proces a vždy byla rysem lidského chování (a chování jiných zvířat). Vysvětlí, proč jsou všichni lidé potomky migrantů, včetně jich samotných a jejich rodin.

Migrace je označena jako právo ve Všeobecné deklaraci lidských práv (článek 13).² Zahrnuje svobodu pohybu na území země, volbu místa pobytu, právo opustit jakoukoli zemi a právo vrátit se do své země.

2 PŘÍČINY MIGRACE

V některých případech je migrace věcí volby, lidé se rozhodnou migrovat například za lepšími životními podmínkami, jindy jsou lidé nuceni migrovat třeba kvůli válce či změně klimatu. Vlivy jako válka, chudoba nebo nedostatek služeb nutí lidi opustit zemi (tzv. **push faktory**). Naopak vlivy jako pracovní příležitosti, bezpečí, nízké riziko přírodních hrozeb či kvalitnější půda přitahují lidi do jiné země (tzv. **pull faktory**).

Uprchlíci jsou kategorií osob zvláště definovanou a chráněnou mezinárodním právem. Jsou to lidé nacházející se mimo svoji zemi původu kvůli obavám z pronásledování, konfliktu, násilí nebo jiných okolností, jež vážně narušily veřejný pořádek, a z tohoto důvodu potřebují tito lidé mezinárodní ochranu.

¹ <https://genographic.nationalgeographic.com/human-journey/>; <https://www.nhm.ac.uk/discover/news/2018/january/humans-left-africa-40-000-years-earlier-than-we-thought.html>

² https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/eng.pdf

Politické, sociální, environmentální a ekonomické faktory (např. diskriminace, nedostatek práce, ekonomická nerovnost mezi zeměmi) mohou zapříčinit vznik tzv. **migračních proudů**. Podle současných celosvětových odhadů bylo v roce 2020 na světě přibližně 281 milionů mezinárodních migrantů, což představuje 3,6 % světové populace. Celkově se odhadovaný počet mezinárodních migrantů za posledních pět desetiletí zvýšil. Odhadovaný počet 281 milionů osob žijících v jiné zemi než v zemi svého narození v roce 2020 je o 128 milionů vyšší než v roce 1990 a více než trojnásobně vyšší než odhadovaný počet v roce 1970.³

Každý migrant má svůj vlastní příběh.

Výukové cíle:

- 2.1 Žáci a žákyně vyjmenují několik push a pull faktorů. Žáci popíší různé migrační proudy a uvedou příklady politických, sociálních, environmentálních a ekonomických příčin migrace.
- 2.2 Žáci a žákyně vlastními slovy převypráví příběhy některých migrantů a popíší emoce, které mohou prožívat.

3 TRANSATLANTICKÝ OBCHOD S OTROKY

V průběhu historie jsme se mohli setkat jak s **dobrovolnými**, tak i nedobrovolnými (**násilnými** a „**vynucenými**“) migračními proudy. Transatlantický obchod s africkými otroky je příkladem nucené migrace, která se odhaduje na 10 až 12 milionů lidí.⁴

Výukové cíle:

- 3.1 Žáci a žákyně vysvětlí rozdíly dobrovolného a nedobrovolného (až nuceného) typu migrace a uvedou jejich příklady. Popíší klíčové migrační proudy v průběhu historie, jako například migrace z Afriky, migrace do Ameriky či transatlantický obchod s otroky.

³ Zpráva o světové migraci z roku 2024, <https://worldmigrationreport.iom.int/msite/wmr-2024-interactive/>

⁴ http://www.understandingslavery.com/index.php?option=com_content&view=article&id=369&Itemid=145.
http://abolition.nypl.org/essays/us_slave_trade/

4 MIGRACE DNES

Migrace je v dnešní době úzce spjata s **historickými událostmi**. Násilná evropská kolonizace části Asie a velké části Afriky a Ameriky během 15. až 20. století přešla ve 20. století v dobrovolnou migraci do Evropy.

„Přišli jsme k vám, protože vy jste byli u nás.“ A. Sivanandan⁵

Výukové cíle:

- 4.1 Žáci a žákyně vysvětlí na příkladech spojitost mezi historickými událostmi (dávnými i nedávnými) a současnou migrací.

5 NEROVNOSTI A KLIMATICKÁ ZMĚNA

Nerovnosti mezi zeměmi a klimatická změna jsou **dvěma hlavními příčinami migrace**. Klimatická změna má negativní dopad na země globálního Jihu a schopnost zdejších rodin zajistit si dostatek jídla a vhodné podmínky pro život. Někdy se stává, že se celá rodina zadluží, aby pomohla jednomu příbuznému emigrovat. Doufá, že vybraný člen rodiny splatí dluh a dále pošle domů obnos peněz (tj. remittance), který pomůže rodině financovat základní potřeby jako zdravotní péči, školné nebo jídlo, což by si v opačném případě rodina nemohla dovolit.

Výukové cíle:

- 5.1 Žáci a žákyně vysvětlí souvislost mezi nerovnými životními podmínkami ve světě a migrací. Vysvětlí spojitost mezi migrací a změnou klimatu. Znájí předpokládaný rozsah environmentální migrace (až 216 milionů vnitřních klimatických migrantů do roku 2050⁶). Uvedou příklad, jak mohou remittance podpořit rozvoj a snížit rozdíly v rovnosti.

⁵ <https://www.ourmigrationstory.org/oms/by-era/1900%E2%80%93932000>

⁶ <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fclim.2023.1189125/full#:~:text=The%20Groundswell%20reports%20provide%20a,higher%20for%20pessimistic%20scenarios%20vs.>

6 MIGRAČNÍ PROUDY

Migrace **probíhá uvnitř státu nebo mezi státy**. V dnešní době největší mezinárodní migrační proudy zahrnují migraci z bohatých zemí Severu do jiných bohatých zemí a z chudších oblastí Jihu do jiných méně chudých oblastí (Sever – Sever, Jih – Jih). Většinou je migrace krátkodobá, přistěhovalci se po čase vrací do země, odkud pochází.⁷

Převážná většina lidí nemigruje přes hranice, ale mnohem větší počet migruje v rámci jednotlivých zemí (v roce 2009 se odhadovalo 740 milionů **vnitřních migrantů – vnitřně přesídlených osob**).

Celkově tvoří mezinárodní migranti jen malý podíl světové populace (3,6 %), na úrovni jednotlivých zemí existují velké rozdíly. V některých zemích, například ve Spojených arabských emirátech, tvoří mezinárodní migranti více než 88 % obyvatelstva.⁸

Pokud se podíváme na populaci mezinárodních migrantů podle oblasti Organizace spojených národů, zjistíme, že Evropa je v současné době největším cílem mezinárodních migrantů s 87 miliony migrantů (30,9 % mezinárodní migrační populace), těsně následovaná 86 miliony mezinárodních migrantů žijících v Asii (30,5 %). Severní Amerika je cílem 59 milionů mezinárodních migrantů (20,9 %), následuje Afrika s 25 miliony migrantů (9 %). Za posledních 15 let se počet mezinárodních migrantů v Latinské Americe a Karibiku více než zdvojnásobil z přibližně 7 milionů na 15 milionů, což z této oblasti činí region s nejvyšším tempem růstu počtu mezinárodních migrantů a cílovou destinaci pro 5,3 % všech mezinárodních migrantů. V Oceánii žije přibližně 9 milionů mezinárodních migrantů, což představuje asi 3,3 % všech migrantů.⁹

Výukové cíle:

- 6.1 Žáci a žákyně uvedou příklady migrace na lokální, státní a mezistátní úrovni. Popíší globální migrační proudy Sever – Sever, Jih – Jih.

⁷ https://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/popfacts/PopFacts_2017-5.pdf

⁸ <https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/>

⁹ <https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/>

7 DŮSLEDKY MIGRACE

Migrace představuje pro hostitelské země či komunity jak **výzvy**, tak **příležitosti**. Pro již zaběhnuté komunity může být obtížné přijmout mezi sebe lidi, kteří mají jiné zvyky, a mohou mít obavy, že toto soužití bude mít negativní vliv na jejich životy. Zejména hovoříme o obavách z „přelidnění“ a obavách z omezeného přístupu k pracovním místům a bydlení.

Migranti přinášejí benefity jako více bohatství, pracovní síly nebo nové nápady, ovšem pro zemi původu může migrace znamenat také ztrátu schopných pracovníků. Na druhou stranu mohou emigranti do země svého původu posílat peníze na podporu svých rodin.

Migrace často přináší hostitelským komunitám výhody – například nové nápady, větší bohatství a pracovníky. To podporuje sociální a kulturní rozvoj a hospodářský růst těchto zemí. Mnoho slavných osobností s migračním původem je uznáváno jako osoby, které významně přispěly své společnosti.¹⁰

Výukové cíle:

- 7.1 Žáci a žákyně popíší příležitosti a výzvy migrace pro hostitelské komunity a pro země, odkud lidé pocházejí.
- 7.2 Žáci a žákyně vysvětlí, proč je migrace spornou otázkou a proč na ni mají lidé různé názory. Žáci a žákyně vysvětlí, jak může být zkreslována médii a zneužívána politickými stranami. Popíší některé důsledky této situace.

8 VÝZVY A PŘÍLEŽITOSTI

Stejně tak může migrace pro země původu přinášet problémy (např. ztrátu kvalifikovaných pracovníků) i výhody (např. **remittance** od emigrantů).¹¹ Tyto remittance jsou asi třikrát vyšší než oficiální rozvojová spolupráce¹⁴ a mezi lety 2017 a 2023 vzrostly o 50 % a dosáhly 669 miliard dolarů.¹²

¹⁰ <https://www.unescap.org/sites/default/files/SDD%20AP%20Migration%20Report%20report%20v6-1-E.pdf>

¹¹ <https://www.worldbank.org/en/news/infographic/2018/04/24/migration-and-remittances-transit-migration>

¹² <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2023/12/18/remittance-flows-grow-2023-slower-pace-migration-development-brief>

9 KULTURNĚ ROZMANITÉ SPOLEČNOSTI

Výsledkem procesu migrace je vznik kulturně rozmanité společnosti. Lidé v takové společnosti docházejí častěji k sebereflexi vlastního způsobu života a uvědomují si, co je diverzita.

Migrace dále vyvolává otázky ohledně toho, **jak vnímáme „sebe“ a „ty druhé“**. Migrantů musí často čelit předsudkům a diskriminaci. Některé země se snaží předejít této diskriminaci a chránit lidská práva prostřednictvím zavedení nových zákonů o rasové rovnosti. Vlády využívají různých strategií, aby usnadnily **integraci** přistěhovaleckých komunit.¹³

Migrace je kvůli svému kontroverznímu charakteru médií prezentována často emotivním způsobem. Neobjektivní popis migrantů a migrace jako takové může vést k rostoucímu napětí mezi komunitami, strachu z odlišnosti a vlně rasismu a diskriminace.¹⁴

Výukové cíle:

- 9.1 Žáci a žákyně dokážou vyjmenovat výhody a nevýhody migrace pro země původu.
- 9.2 Žáci a žákyně na příkladech konkrétních příběhů migrantů popíšu, jak jednotlivá média zobrazují stejné informace a jak mohou ovlivňovat veřejné mínění.

10 OBCHODOVÁNÍ S LIDMI

Migrantů snadno podléhají vykořisťování překupníků, kteří na nich vydělávají. Pro mnoho překupníků není hlavní prioritou blahobyt migrantů, množství takových „obchodů“ končí smrtí migrantů. Výdělky z **obchodování s lidmi** a z nucených prací činí 150 miliard dolarů ročně.

¹³ https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary/glossary/action-plan-integration-third-country-nationals_en

¹⁴ https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2018_en_chapter8.pdf;
https://www.reminder-project.eu/wp-content/uploads/2017/05/REMINDER_D9_1_Media_effects_migration_mobility_web.pdf

Výukové cíle:

- 10.1 Žáci a žákyně popíší, co je to nelegální obchodování s lidmi. Vyjmenují rizika, která migrantům hrozí ze strany překupníků.

11 POKUSY O KONTROLU A OMEZENÍ MIGRACE

Země se pokoušejí **kontrolovat a omezovat migraci**, například budováním fyzických bariér, přijímáním zákonů omezujících výhody, investicemi do chudších zemí a pomocí při řešení konfliktů.¹⁵

Na druhou stranu bohatší země podporují určité typy migrace z chudších zemí, protože potřebují kvalifikované/nekvalifikované pracovníky (např. lékaře a zdravotní sestry nebo manuální pracovníky). Podniky také nabírají kvalifikované migranty, aby si udržely náskok před ostatními konkurenty a maximalizovaly zisky.¹⁶

Výukové cíle:

- 11.1 Žáci a žákyně vysvětlí, proč se vlády snaží kontrolovat migraci, a vyjmenují některé strategie, které používají.
- 11.2 Žáci a žákyně vysvětlí, proč vlády a podniky podporují určité typy migrace, aby zaplnily nedostatek kvalifikovaných pracovníků, a vyjmenují některé příklady.

¹⁵ <https://www.dw.com/en/the-eu-turkey-refugee-agreement-a-review/a-43028295-0>;
<https://www.worldbank.org/en/topic/competitiveness/publication/global-investment-competitiveness-report>

¹⁶ <https://www.bbc.co.uk/news/business-21849308> (případové studie)

Lead Partner

Project Partners

Programming period 2024-2027

Co-funded by
the European Union

This document has been produced by GET with the financial assistance of the European Union under the DEAR Programme. The contents of this document are the sole responsibility of GET and do not necessarily reflect the position of the European Union or the Programme management structures.

Česká verze dokumentu vznikla díky finanční podpoře z prostředků České rozvojové agentury v rámci zahraniční rozvojové spolupráce ČR. Dokument nereprezentuje oficiální postoje donorů – donoři za ně nemohou nést odpovědnost. Za jeho obsah zodpovídá zhotovitel ARPOK, o.p.s.

